MindPlay

POLSKA

CHARAKTERYSTYKA KRAJU

Wczesne wsparcie. Silniejsi razem.

Badanie MindPlay w Polsce podkreśla kluczową rolę nauczycieli we wczesnym rozpoznawaniu trudności emocjonalnych, behawioralnych i społecznych oraz znaczenie silnej współpracy między szkołami, rodzicami i specjalistami w celu wspierania dobrostanu psychicznego dzieci.

Dobrostan emocjonalny

Komunikacja

Współpraca

Profilaktyka

Bezpieczne i wspierające środowisko

KTO WZIĄŁ UDZIAŁ W BADANIU?

Łącznie **89** respondentów

- **40** NAUCZYCIELI
- **18** DYREKTORÓW SZKÓŁ
- **15** PSYCHOLOGÓW SZKOLNYCH / DORADCÓW
- **16** RODZICÓW

KLUCZOWE WYNIKI

- ✓ Nauczyciele czują się pewni w zauważaniu wczesnych sygnałów dzięki codziennej obserwacji.
- ✓ Najczęstsze trudności to dysregulacja emocjonalna, konflikty rówieśnicze, lęk, trudności w nauce i problemy behawioralne.
- ✓ Trudności internalizujące (lęk, wycofanie, niskie poczucie własnej wartości) są najtrudniejsze do rozpoznania.
- ✓ Szkoły opierają się głównie na nieformalnych procedurach – tylko 11% szkół ma formalne procedury wczesnej identyfikacji.
- ✓ Dostęp do specjalistów jest ograniczony: połowa szkół ma psychologa na pełen etat, 44% na część etatu.
- ✓ Współpraca szkoły z rodziną to jedno z największych wyzwań.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA

- Rosnąca liczba dzieci wymagających wsparcia.
- Długi czas oczekiwania na usługi specjalistyczne.
- Ograniczony czas na profilaktykę z powodu obciążeń administracyjnych.
- Rodzice kwestionują obserwacje szkoły lub oczekują, że szkoła rozwiąże problemy bez ich zaangażowania.
- Czynniki środowiskowe, takie jak niestabilność rodzinna, nadmierna ekspozycja na ekrany i ograniczone możliwości rozwijania umiejętności społecznych.

CZEGO SZKOŁY POTRZEBUJĄ NAJBARDZIEJ

- ✓ Łatwych w użyciu gier diagnostycznych
- ✓ Działań profilaktycznych w grupie
- ✓ Modułów szkoleniowych dla nauczycieli
- ✓ Praktycznych ram interwencji
- ✓ Narzędzi dopasowanych do codziennej praktyki w klasie oraz wspierających rozwój kompetencji emocjonalnych, komunikacyjnych i społecznych

RAZEM MOŻEMY POMÓC KAŻDEMU DZIECKU ROZWIJAĆ SIĘ.

Polskie szkoły mają zaangażowanych specjalistów o silnych umiejętnościach obserwacyjnych. Potrzebują bardziej systemowych struktur profilaktycznych, silniejszych partnerstw z rodzicami, większych zasobów specjalistycznych oraz praktycznych, opartych na dowodach narzędzi wspierających wczesną interwencję.

Dofinansowane przez Unię Europejską

Dofinansowane przez Unię Europejską. Poglądy i opinie wyrażone są wyłącznie poglądami autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub Europejskiej Fundacji na rzecz Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE). Ani Unia Europejska, ani FRSE nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

MindPlay

Polska – charakterystyka kraju

Kontekst wczesnej edukacji i profilaktyki

Polskie badanie MindPlay koncentrowało się na dzieciach w wieku 5–9 lat uczęszczających do przedszkola oraz klas I–III szkoły podstawowej. Badanie potwierdza, że nauczyciele odgrywają kluczową rolę we wczesnym rozpoznawaniu trudności emocjonalnych, behawioralnych i społecznych, podczas gdy psycholodzy, dyrektorzy szkół i rodzice wnoszą istotne, uzupełniające perspektywy. Badanie wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na uporządkowane działania z zakresu wczesnego rozpoznawania, silniejszą współpracę między szkołami a rodzinami oraz praktyczne narzędzia wspierające profilaktykę, a nie jedynie reagowanie kryzysowe.

Wyniki wskazują, że wyzwania związane ze zdrowiem psychicznym stają się coraz bardziej widoczne we wczesnej edukacji. Dyrektorzy szkół wskazali dysregulację emocjonalną, konflikty z rówieśnikami, lęk, trudności w nauce oraz problemy z zachowaniem jako najczęstsze problemy. Chociaż nauczyciele na ogół czują się pewnie w rozpoznawaniu wczesnych sygnałów ostrzegawczych poprzez codzienną obserwację, szkoły nadal opierają się przede wszystkim na nieformalnych procedurach rozpoznawania trudności. Tylko 11% badanych szkół poinformowało o formalnym wdrożeniu procedur wczesnego rozpoznawania, podczas gdy 77% opierało się na nieformalnych obserwacjach i rozmowach nauczycieli.

W badaniu wzięło udział łącznie 89 respondentów reprezentujących cztery grupy interesariuszy: 40 nauczycieli, 18 dyrektorów szkół, 15 psychologów/doradców szkolnych oraz 16 rodziców.

Pomimo stosunkowo dobrego dostępu do psychologów szkolnych w porównaniu z kilkoma krajami partnerskimi, dostępność specjalistycznego wsparcia pozostaje niewystarczająca. Połowa szkół zatrudniała psychologa w pełnym wymiarze czasu, podczas gdy 44% korzystało ze wsparcia w niepełnym wymiarze, co ograniczało dostępność działań profilaktycznych i ciągłej interwencji. Nauczyciele informowali, że rosnąca liczba dzieci wymagających wsparcia, długi czas oczekiwania na usługi specjalistyczne oraz zwiększające się obciążenia administracyjne często zmuszają szkoły do podejścia reaktywnego zamiast profilaktycznego.

We wszystkich grupach interesariuszy współpraca między rodziną a szkołą okazała się jednym z największych wyzwań. Nauczyciele i dyrektorzy opisywali częste sytuacje, w których rodzice kwestionowali obserwacje szkoły, opóźniali przeprowadzenie diagnozy lub oczekiwali, że szkoła rozwiąże problemy bez aktywnego zaangażowania rodziny. Uczestnicy konsekwentnie podkreślali, że wzmocnienie komunikacji z rodzicami może mieć większy wpływ na dobrostan dzieci niż samo dodatkowe szkolenie diagnostyczne.

Nauczyciele uznali, że najtrudniejsze do rozpoznania są trudności internalizacyjne, w tym lęk, wycofanie, niska samoocena i smutek, ponieważ dzieci z takimi trudnościami rzadko zakłócają zajęcia i mogą przez długi czas pozostawać niezauważone. Natomiast zachowania agresywne, wybuchy emocjonalne, impulsywność, trudności z koncentracją i słaba regulacja emocji były bardziej widoczne, a tym samym częściej spotykały się ze wsparciem. Czynniki środowiskowe – w tym niestabilność rodziny, separacja rodziców, nadmierna ekspozycja na ekrany oraz ograniczone możliwości rozwijania umiejętności społecznych – były wielokrotnie wskazywane jako istotne czynniki przyczyniające się do trudności emocjonalnych dzieci.

Uczestnicy wyrazili silne poparcie dla koncepcji MindPlay. Szkoły szczególnie pozytywnie oceniły gry diagnostyczne, profilaktyczne zajęcia grupowe, moduły szkoleniowe dla nauczycieli oraz praktyczne ramy interwencji, które można zintegrować z codzienną pracą w klasie. Interesariusze podkreślali, że przyszłe narzędzia powinny być łatwe w użyciu, wymagać minimalnego przygotowania, sprawdzać się w standardowych warunkach klasowych oraz pomagać nauczycielom interpretować zachowania dzieci, jednocześnie wzmacniając świadomość emocjonalną, komunikację i kompetencje społeczne.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki dotyczące Polski pokazują, że szkoły dysponują zaangażowanymi specjalistami o dobrych umiejętnościach obserwacyjnych, ale potrzebują bardziej systematycznych struktur profilaktycznych, silniejszej współpracy z rodzicami, większej dostępności specjalistów oraz praktycznych, opartych na dowodach narzędzi wspierających wczesną interwencję, zanim trudności się nasilą.